

Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (втори състав)

5 май 2022 година*

„Обжалване — Публична служба — Извъндоговорна отговорност на Европейския съюз, основана на неизпълнение от институция на задължението ѝ да обезпечи защитата на длъжностните ѝ лица — Делегация на Европейската комисия в Мароко — Убито длъжностно лице — Неимуществена вреда, претърпяна от брата и сестрата на длъжностното лице — Способ за защита — Членове 270 ДФЕС, 268 ДФЕС и 340 ДФЕС — Правилник за длъжностните лица на Европейския съюз — Членове 40, 42б, 55а, 73, 90 и 91 — Понятие „лице, за което се прилага“ — Мотивиране“

По дело C-54/20 P

с предмет жалба на основание член 56 от Статута на Съда на Европейския съюз, подадена на 30 януари 2020 г.,

Европейска комисия, представлявана от B. Schima, T. S. Bohr и G. Gattinara, в качеството на представители,

жалбоподател,

като другите страни в производството са:

Stefano Missir Mamachi di Lusignano, с местожителство в Шанхай (Китай),

Maria Letizia Missir Mamachi di Lusignano, с местожителство в Брюксел (Белгия),

представявани от F. Di Gianni, G. Coppo, и A. Scalini, avvocati,

Anne Jeanne Cécile Magdalena Maria Sintobin,

Carlo Amadeo Missir Mamachi di Lusignano,

Giustina Missir Mamachi di Lusignano,

Tommaso Missir Mamachi di Lusignano,

Filiberto Missir Mamachi di Lusignano,

ищци в първоинстанционното производство

* Език на производството: италиански.

СЪДЪТ (втори състав),

състоящ се от: А. Prechal (докладчик), председател на състава, К. Lenaerts, председател на Съда, изпълняващ функцията на съдия от втори състав, F. Biltgen, N. Wahl и M. L. Arastey Sahún, съдии,

генерален адвокат: Т. Сăрета,

секретар: А. Calot Escobar,

предвид изложеното в писмената фаза на производството,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 16 декември 2021 г.,

постанови настоящото

Решение

- 1 С жалбата си Европейската комисия иска, на първо място, да се отмени решението на Общия съд на Европейския съюз от 20 ноември 2019 г., Missir Mamachi di Lusignano и др./Комисия (Т-502/16, наричано по-нататък „обжалваното съдебно решение“, ЕУ:Т:2019:795), с което тя е осъдена *in solidum* да заплати на г-н Stefano Missir Mamachi di Lusignano сумата от 10 000 евро, както и сумата от 10 000 евро на г-жа Maria Letizia Missir Mamachi di Lusignano като обезщетение за претърпените от тях неимуществени вреди в резултат на смъртта на г-н Alessandro Missir Mamachi di Lusignano и второ, да се постанови решение по същество, с което да бъде отхвърлен като недопустим искът, предявен в първоинстанционното производство.

Правна уредба

- 2 Член 40 от Правилника за длъжностните лица на Европейския съюз в редакцията му, приложима към спора (наричан по-нататък „Правилникът“), предвижда:

„1. По изключение и по искане на длъжностно лице титуляр може да му бъде разрешен неплатен отпуск по лични причини.

[...]

2. Без да се засягат разпоредбите на член 15, продължителността на този вид отпуск не може да надвишава една година. Той може да бъде удължаван с допълнителни периоди.

Продължителността на всеки такъв допълнителен период може да е най-много една година. Общата продължителност на отпуска по лични причини не може да надвишава дванадесет години за цялата кариера на длъжностното лице.

Ако обаче длъжностното лице подаде заявление за такъв отпуск с цел:

[...]

iii) да подпомага съпруга(та) си, роднина по възходяща линия, роднина по низходяща линия, брат или сестра в случай на удостоверение от медицински орган сериозно заболяване или увреждане,

отпускът може да бъде продължаван без ограничения, при условие че към момента на продължаването са изпълнени условията, обосноваващи разрешаването на отпуска.

[...]“.

3 Член 42б, първа алинея от Правилника гласи:

„В случай на удостоверение от медицински орган сериозно заболяване или увреждане на съпруг на длъжностно лице, на роднина по възходяща или низходяща линия, брат или сестра, длъжностното лице може да ползва отпуск по семейни причини без право на основна заплата. Общата продължителност на този вид отпуск за цялата кариера на длъжностното лице не може да надвишава девет месеца“.

4 Съгласно член 55а от Правилника:

„1. Длъжностното лице може да поиска да му бъде разрешено да работи на непълно работно време.

Органът по назначаването може да даде такова разрешение, ако това е съвместимо с интересите на службата.

2. Длъжностното лице има право на такова разрешение в следните случаи:

[...]

е) за полагане на грижи за сериозно болен или инвалид — съпруг(а), роднина по възходяща или низходяща линия, брат или сестра;

[...]“.

5 Член 73 от Правилника предвижда:

„1. От датата на постъпване на служба длъжностното лице е осигурено за рисковете „професионално заболяване“ или „злополука“ по начина, предвиден в правилата, приети по общо съгласие на институциите на [Европейския съюз] след консултации с Комитета по правилника. Длъжностното лице участва във финансирането на вноските за осигуряване срещу непрофесионални рискове в размер до 0,1 % от основната му заплата.

Тези правила уточняват кои рискове не се покриват.

2. Гарантираните плащания са, както следва:

а) в случай на смърт:

на изброените по-долу лица се изплаща еднократна сума, равна на петкратната основна годишна заплата, изчислена въз основа на месечните заплатите, получени от длъжностното лице през последните дванадесет месеца преди злополуката:

- на съпруга на длъжностното лице и на децата му в съответствие с приложимото наследствено право; въпреки това сумата, платима на съпруга, не може да бъде в размер по-малък от 25 % от размера на еднократната сума;
- ако няма лица от горната категория — на други низходящи в съответствие с приложимото за длъжностното лице наследствено право;
- ако няма лица от двете горни категории — на възходящите в съответствие с приложимото за длъжностното лице наследствено право;
- ако няма лица от нито една от трите горни категории — на институцията;

[...]“.

6 Член 90 от Правилника предвижда:

„1. Всяко лице, за което се прилага настоящия правилник, може да сезира органа по назначаването с искане да вземе решение, което се отнася до него. Органът уведомява заинтересованото лице за взетото от него решение, както и за мотивите за него, в срок от четири месеца от датата на искането. Непроизнасянето в този срок се счита за мълчалив отказ, срещу който може да бъде подадена жалба по реда на следващия параграф.

2. Всяко лице, за което се прилага настоящият правилник, може да отнесе до органа по назначаването жалба срещу всеки акт, който нарушава неговите интереси, бил той под формата на решение на органа по назначаването или неприемането от негова страна на мярка, предвидена от настоящия правилник. Срокът за подаване на жалбата е три месеца.

[...]

[...] Липсата на отговор след изтичане на този срок се счита за мълчалив отказ, който подлежи на обжалване по реда на член 91“.

7 Член 91, параграф 1 от Правилника гласи:

„Съдът на Европейския съюз е компетентен да се произнесе по всеки възникнал спор между Съюза и лице, за което се прилага настоящият правилник, относно законосъобразността на акт, който засяга интересите на това лице по смисъла на член 90, параграф 2. [...]“.

Обстоятелствата по спора

8 Обстоятелствата по спора, изложени в точки 1—9 от обжалваното съдебно решение, могат да бъдат обобщени, както следва.

9 Г-н Alessandro Missir Mamachi di Lusignano, който е трябвало да встъпи в длъжността политически и дипломатически съветник в делегацията на Комисията в Мароко, е убит със съпругата си на 18 септември 2006 г. в Рабат (Мароко). Убийствата са извършени в къща, наета от делегацията за г-н Alessandro Missir Mamachi di Lusignano (наричан по-нататък „починалото длъжностно лице“), съпругата му и четирите им деца.

- 10 На 12 май 2009 г. г-н Livio Missir Mamachi di Lusignano, баща на починалото длъжностно лице, подава жалба до Съда на публичната служба на Европейския съюз, в която иска Комисията да бъде осъдена да поправи както имуществените вреди, претърпени от децата на починалото длъжностно лице, така и неимуществените вреди, претърпени от тях, от него като баща на починалото длъжностно лице и от последния от името на неговите деца, встъпили в правата му.
- 11 С решение от 12 май 2011 г., Missir Mamachi di Lusignano/Комисия (F-50/09, EU:F:2011:55), Съдът на публичната служба отхвърля жалбата като недопустима в частта относно поправяне на неимуществените вреди и като неоснователна в частта относно поправяне на имуществените вреди.
- 12 Бащата и децата на починалото длъжностно лице подават жалба срещу това решение пред Общия съд с искане то да бъде отменено.
- 13 С решение от 10 юли 2014 г., Missir Mamachi di Lusignano/Комисия (T-401/11 P, EU:T:2014:625), Общият съд уважава тази жалба. Това решение на Общия съд е преразгледано от Съда, който частично го отменя с решение от 10 септември 2015 г., Missir Mamachi di Lusignano/Комисия (C-417/14 RX-II, EU:C:2015:588). В резултат на преразглеждането и връщането на делото Общият съд постановява решение от 7 декември 2017 г., Missir Mamachi di Lusignano и др./Комисия (T-401/11 P RENV-RX, EU:T:2017:874), по неразгледаните основания в решение от 10 юли 2014 г., Missir Mamachi di Lusignano/Комисия (T-401/11 P, EU:T:2014:625).
- 14 На 16 септември 2011 г. бащата и децата на починалото длъжностно лице, към които се присъединяват майката, братът и сестрата на това длъжностно лице, предявяват иск пред Общия съд на основание членове 268 ДФЕС и 340 ДФЕС, който е заличен с определение от 25 ноември 2015 г., Missir Mamachi di Lusignano и др./Комисия (T-494/11, непубликувано, EU:T:2015:909), след оттегляне на иска.
- 15 На 17 септември 2011 г. бащата на починалото длъжностно лице, заместен след смъртта му от наследниците му, както и децата на това длъжностно лице, към които са се присъединили майката, братът и сестра му, отново предявяват искания за обезщетение за неимуществените вреди, които твърдят, че са претърпели, в съответствие с процедурата, предвидена в член 90, параграф 1 от Правилника.
- 16 С решение от 17 януари 2012 г. Комисията отхвърля тези искания. На 13 април 2012 г. наследниците на бащата на починалото длъжностно лице, децата, майката, братът и сестрата на това длъжностно лице подават жалба по административен ред на основание член 90, параграф 2 от Правилника срещу решението от 17 януари 2012 г. С решение от 26 юли 2012 г. органът по назначаването отхвърля подадената по административен ред жалба.

Производството пред Съда на публичната служба и Общия съд, както и обжалваното съдебно решение

- 17 На 7 ноември 2012 г. наследниците на бащата на починалото длъжностно лице, децата, майката, братът и сестрата на това длъжностно лице подават жалба срещу решението от 26 юли 2012 г. до Съда на публичната служба на основание член 270 ДФЕС. Жалбата е регистрирана под номер F-132/12.
- 18 В тази жалба те искат от Съда на публичната служба да отмени това решение, да осъди Комисията да поправи неимуществената вреда, която те твърдят, че са претърпели, както и тази на починалото длъжностно лице, и да осъди тази институция да заплати компенсаторни лихви, както и лихви за забава. По-специално братът и сестрата на починалото длъжностно лице искат Комисията да бъде осъдена да им заплати на всеки от тях сумата от 154 350 EUR като обезщетение за неимуществената вреда, която те твърдят, че са претърпели.
- 19 Производството пред Съда на публичната служба е спряно, първи път, с цел да се вземат предвид решенията, с които се слага край на производствата по дела T-401/11 P и T-494/11, посочени в точки 13 и 14 от настоящото решение, и втори път, за да се вземе предвид преразглеждането от Съда по дело C-417/14 RX-II, както и връщането на Общия съд по дело T-401/11 P RENV-RX, посочени във въпросните точки.
- 20 На 2 септември 2016 г. в приложение на Регламент (ЕС, Евратом) 2016/1192 на Европейския парламент и на Съвета от 6 юли 2016 година за прехвърляне на Общия съд на компетентността да разглежда като първа инстанция спорове между Европейския съюз и неговите служители (ОВ L 200, 2016 г., стр. 137) дело F-132/12 е прехвърлено на Общия съд и регистрирано под номер T-502/16.
- 21 Комисията оспорва както допустимостта, така и основателността на иска по дело T-502/16.
- 22 Що се отнася до допустимостта, Комисията смята, че братът и сестрата на починалото длъжностно лице не могат да се приемат за лица, за които се прилага Правилникът, по смисъла на член 91, параграф 1 от Правилника, така че Общият съд, сезиран по силата на предоставената му с член 270 ДФЕС компетентност на съдия на публичната служба, не е компетентен, а искът е недопустим.
- 23 Общият съд отхвърля възражението за недопустимост в точки 40—64 от обжалваното съдебно решение, като приема, че братът и сестрата на починалото длъжностно лице са процесуално легитимирани да обжалват по реда на член 270 ДФЕС.
- 24 В подкрепа на това отхвърляне Общият съд припомня, че жалба, подадена на основание член 270 ДФЕС и член 91 от Правилника, е допустима само ако се отнася до спор между Съюза и лице, за което се прилага Правилникът. За да се приеме, че за даден жалбоподател се прилага Правилникът, Общият съд смята, че е необходимо този жалбоподател да не е посочен на някакво основание, а основанието за посочването му или да отразява релевантна връзка между него и акта, който обжалва, или да отразява такава връзка между него и длъжностното лице, от засягането на интересите на което твърди, че е претърпял вреди. Според Общия съд обаче случаят с братята и сестрите на длъжностно лице е такъв, тъй като те са посочени в членове 40, 42б и 55а от Правилника. В това отношение Общият съд подчертава, че волята на законодателя на Съюза е била да отрази чрез конкретни

- разпоредби от Правилника близката им връзка с длъжностното лице. Фактът, че към момента на убийството на починалото длъжностно лице неговите брат и сестра не са били конкретно в нито едно от положенията, предвидени в членове 40, 42б и 55а от Правилника, по никакъв начин не изключва признаването в Правилника на този вид роднински връзки, уточнява Общият съд. Така според точка 54 от обжалваното съдебно решение тези разпоредби от Правилника са релевантни не защото са съответствали на конкретното положение на страните към момента на настъпване на фактите, а защото изразяват признаването в Правилника на семейните връзки между длъжностните лица и техните братя и сестри. Тази преценка се потвърждава според Общия съд от преценките на Съда в точки 41 и 42 от решение от 10 септември 2015 г., *Missir Mamachi di Lusignano/Комисия* (C-417/14 RX-II, EU:C:2015:588).
- 25 В точка 57 от обжалваното съдебно решение Общият съд стига до извода, че братята и сестрите на длъжностно лице трябва да се приемат за „лица, за които се прилага Правилникът“, при преценката кое правно средство следва да се използва, за да се поиска поправка на претърпените от тях неимуществени вреди поради смъртта на техния брат или сестра, за която те считат, че институцията е отговорна. По същество Общият съд уточнява също, че фактът, че братята и сестрите на длъжностно лице не са посочени в каскадния списък по член 73 от Правилника и следователно не са потенциални получатели на гарантираните в този член плащания, но са посочени в други разпоредби от Правилника, отразяващи релевантна връзка с починалото длъжностно лице, по никакъв начин не означава, че те са лишени от процесуалната възможност да поискат обезщетение за собствените им вреди посредством член 270 ДФЕС.
- 26 Що се отнася до преценката за основателността на исканията за обезщетение на брата и сестрата на починалото длъжностно лице, в точки 134 и 135 от обжалваното съдебно решение Общият съд отхвърля по-специално оплакванията на Комисията, основани на точки 33 и 34 от решение от 10 септември 2015 г., *Missir Mamachi di Lusignano/Комисия* (C-417/14 RX-II, EU:C:2015:588), с мотива че тези точки се отнасят до компетентността на Общия съд, а не до основателността на тези искания.
- 27 От друга страна, в точки 155—172 от обжалваното съдебно решение Общият съд отхвърля доводите на Комисията, че братът и сестрата на починалото длъжностно лице не са доказали в достатъчна степен наличието на причинно-следствена връзка между нарушението от страна на Комисията на задължението ѝ да защити починалото длъжностно лице и техните вреди. В това отношение Общият съд се основава на окончателното признаване на причинно-следствената връзка между това нарушение и убийството на починалото длъжностно лице в решения от 12 май 2011 г., *Missir Mamachi di Lusignano/Комисия* (F-50/09, EU:F:2011:55) и от 7 декември 2017 г., *Missir Mamachi di Lusignano и др./Комисия* (T-401/11 P RENV-RX, EU:T:2017:874, т. 63), и приема, че фактът, че неимуществената вреда на брата и сестрата на това длъжностно лице представлява косвена или непряка вреда, в сравнение с вредата, претърпяна от последното, не променя факта, че тази неимуществена вреда трябва да бъде призната за подлежаща на поправка в съответствие с основните принципи на правото, които са общи за държавите членки.
- 28 Накрая, въз основа на всички изложени в обжалваното съдебно решение мотиви Общият съд осъжда Комисията *in solidum* да заплати сумата от 10 000 EUR на брата и сестрата на починалото длъжностно лице като обезщетение за претърпените от тях неимуществени вреди, заедно с лихви за забава.

Искания на страните

29 С жалбата си Комисията иска от Съда:

- да отмени обжалваното съдебно решение в частта, в която Общият съд я осъжда да заплати обезщетение за неимуществените вреди, претърпени от г-н Stefano Missir Mamachi di Lusignano и от г-жа Maria Letizia Missir Mamachi di Lusignano в резултат на смъртта на брат им,
- да постанови решение по същество, с което да бъде отхвърлен като недопустим искът, предявен в първоинстанционното производство и
- да осъди г-н Stefano Missir Mamachi di Lusignano и г-жа Maria Letizia Missir Mamachi di Lusignano да заплатят съдебните разноски, направени в производството по обжалване и в първоинстанционното производство.

30 Г-н Stefano Missir Mamachi di Lusignano и г-жа Maria Letizia Missir Mamachi di Lusignano искат от Съда:

- да отхвърли жалбата и
- да осъди Комисията да заплати съдебните разноски, направени в производството по обжалване и в първоинстанционното производство.

По жалбата

31 В подкрепа на жалбата си Комисията изтъква две основания. В рамките на първото основание тя смята, че Общият съд е допуснал грешки при прилагане на правото, като е приел, че братът и сестрата на починалото длъжностно лице са процесуално легитимирани на основание член 270 ДФЕС, за да получат обезщетение за вредите, настъпили в резултат на смъртта на това длъжностно лице. В рамките на второто основание, изтъкнато при условията на евентуалност, Комисията твърди, че Общият съд е нарушил задължението си за мотивиране.

По първото основание

32 Първото основание се разделя на две части.

По първата част на първото основание

– Доводи на страните

33 Комисията упреква Общия съд, че е допуснал грешка при прилагане на правото, като е приел, че братът и сестрата на починалото длъжностно лице могат да предявят иск на основание член 270 ДФЕС, доколкото са лица, за които се прилага Правилникът, по смисъла на член 91, параграф 1 от него.

- 34 На първо място, Комисията изтъква, че в точки 48—64 от обжалваното съдебно решение Общият съд неправилно е изложил и приложил принципно твърдение, че член на семейството на длъжностно лице е лице, за което се прилага Правилникът, поради семейната му връзка с длъжностното лице. Член 91, параграф 1 от Правилника се отнасял не до връзка, въз основа на която се приема, че за дадено лице се прилага Правилникът, а до правото на лице, за което се прилага Правилникът, да оспори акт, който засяга интересите му. Според Комисията от членове 40, 42б и 55а от Правилника Общият съд не може да направи извод, че Правилникът се прилага за брат или сестра на длъжностно лице по смисъла на член 91, параграф 1 от него, тъй като предвидените в тези членове задължения съществуват единствено по отношение на длъжностните лица, а не на членовете на семейството му. Последните не били посочени от законодателя на Съюза като лица, които могат да се ползват от предвидено в Правилника обезщетение. Следователно на основание на въпросните членове единствено длъжностните лица били процесуално легитимирани.
- 35 На второ място, Комисията смята, че критерият, изложен и приложен от Общия съд в точки 51—62 от обжалваното съдебно решение, според който дадено лице е посочено на основание, което отразява връзка между него и длъжностното лице, от засягането на интересите на което твърди, че е претърпяло собствени вреди, противоречи на текста на член 91, параграф 1 от Правилника, който посочва като лице, за което се прилага Правилникът, такова, което оспорва акт, засягащ интересите му. Решаващият критерий за Общия съд бил засягането на интересите на длъжностното лице, а не засягането на интересите на лицето, което упражнява правото си на иск. Така, възприетият от Общия съд критерий водел до дискреционна преценка за това релевантна ли е връзката, съществуваща между жалбоподателя и обжалвания от него акт, и по този начин генерализирал достъпа до правосъдие, посочен в член 91, параграф 1 от Правилника. Този критерий лишавал от всякакво съдържание условието за допустимост, свързано с наличието на засягащ интересите на жалбоподателя акт, тъй като при наличието на разпоредба от Правилника, каквато и да е тя, дори да не се прилага за определено лице, последното винаги можело да се приеме за лице, за което се прилага Правилникът, независимо от всякаква връзка между оспорвания от него акт и предвидените в Правилника задължения.
- 36 На трето място, противно на това, което следва от обжалваното съдебно решение, точки 30—35 от решение от 10 септември 2015 г., *Missir Mamachi di Lusignano/Комисия* (C-417/14 RX-II, EU:C:2015:588), не потвърждавали тълкуването на Общия съд за понятието „лица, за които се прилага Правилникът“, по смисъла на член 91, параграф 1 от него. Така, в точка 34 от това решение Съдът установил, че Правилникът се прилага за дадено лице, когато то попада в обхвата на неговото приложно поле, което приложно поле се определя от специфични разпоредби на Правилника, отнасящи се до лица, различни от длъжностни лица, като потенциални адресати на конкретно обезщетение, подобно на член 73 от Правилника, който предвижда, че членове на семейството на длъжностно лице са потенциални получатели на някои плащания в случай на смърт на длъжностното лице. По този начин Съдът приел, че член 73 от Правилника е релевантен, за да се определи дали за братята и сестрите на длъжностно лице се прилага или не Правилникът не защото е израз на връзка между длъжностно лице и семейството му най-общо, а защото може да се приложи към някои специфични членове на семейството на длъжностно лице в случай на неговата смърт. Според Комисията, тъй като в подкрепа на жалбата си братът и сестрата на починалото длъжностно лице изтъкват неимуществени вреди, настъпили в резултат на

смъртта на длъжностното лице, член 73 от Правилника бил единствената релевантна разпоредба, за да се определи дали те са или не лица, за които се прилага Правилникът. По силата на този член обаче те не били такива лица.

- 37 Г-н Stefano Missir Mamachi di Lusignano и г-жа Maria Letizia Missir Mamachi di Lusignano смятат, че първата част от първото основание трябва да се отхвърли по същество.

– *Съображения на Съда*

- 38 По силата на член 270 ДФЕС Съдът е компетентен да се произнася по всеки спор между Съюза и негови служители в границите и при условията, определени в Правилника и в Условията за работа на другите служители на Съюза. В съответствие с член 256, параграф 1 ДФЕС и членове 50а и 56 от Статута на Съда на Европейския съюз тази компетентност се упражнява от Общия съд в първоинстанционното производство и от Съда в производството по обжалване.
- 39 Така член 270 ДФЕС създава способ за обжалване по спорове, свързани с публичната служба, който е различен от общите способности за обжалване, като уредената в член 263 ДФЕС жалба за отмяна и иска за обезщетение, уреден в член 268 ДФЕС и член 340, втора и трета алинея ДФЕС.
- 40 За да се определи компетентността на юрисдикцията на Съюза, сезирана на основание член 270 ДФЕС, следва да се вземат предвид, освен текста на този член, разпоредбите на Правилника, с оглед препращането към последния от посочения член, и по-специално членове 90 и 91 от Правилника, с които се прилага член 270 ДФЕС (вж. в този смисъл решение от 10 септември 2015 г., Missir Mamachi di Lusignano/Комисия, C-417/14 RX-II, EU:C:2015:588, т. 30 и цитираната съдебна практика). Тези разпоредби определят посочената компетентност както *ratione materiae*, така и *ratione personae*.
- 41 Що се отнася до компетентността *ratione materiae* на юрисдикциите на Съюза по член 270 ДФЕС, следва да се отбележи, че целта на Правилника е да уреди правоотношенията между институциите на Съюза и техните длъжностни лица, като установи система от взаимни права и задължения (решение от 10 септември 2015 г., Missir Mamachi di Lusignano/Комисия, C-417/14 RX-II, EU:C:2015:588, т. 31 и цитираната съдебна практика). По този начин Правилникът урежда условията за наемане на длъжностни лица от институциите на Съюза. Следователно член 270 ДФЕС предоставя на юрисдикциите на Съюза материалната компетентност да се произнасят по споровете, които произтичат от служебното правоотношение, обвързващо тези лица и институциите на Съюза.
- 42 Доколкото по силата на член 270 ДФЕС, както е приложен с член 91, параграф 1 от Правилника, Съдът е компетентен да се произнася по „всеки спор“ между Съюза и лицата, за които се прилага Правилникът, според постоянната съдебна практика всеки спор между длъжностно лице и институцията, в която то работи, дори да става въпрос за иск за обезщетение, попада в обхвата на тези разпоредби, когато в основата на спора е служебното правоотношение между длъжностното лице и институцията (вж. в този смисъл решение от 15 юли 2021 г., ОН (Съдебен имунитет), C-758/19, EU:C:2021:603, т. 24 и цитираната съдебна практика).

- 43 Така компетентността *ratione materiae* на юрисдикциите на Съюза по член 270 ДФЕС произтича от произхода на разглеждания спор, както този произход е определен в точка 41 от настоящото решение, а не от правното основание, на което почива правото на обезщетение като такова (вж. в този смисъл решение от 10 септември 2015 г., *Missir Mamachi di Lusignano/Комисия*, C-417/14 RX-II, EU:C:2015:588, т. 50).
- 44 Що се отнася до компетентността *ratione personae* на юрисдикциите на Съюза по член 270 ДФЕС, тя се отнася само до индивидуални спорове. Всъщност членове 90 и 91 от Правилника установяват процедура, която е предназначена изключително за индивидуални спорове (вж. в този смисъл решение от 8 октомври 1974 г., *Union syndicale — Service public européen* и др./Съвет, 175/73, EU:C:1974:95, т. 19).
- 45 Освен това член 91, параграф 1 от Правилника уточнява, че Съдът е компетентен да се произнася по всеки спор между Съюза и „лице, за което се прилага [Правилникът]“, относно законосъобразността на акт, който засяга интересите на това лице по смисъла на член 90, параграф 2. В съответствие с последната разпоредба „[в]сяко лице, за което се прилага Правилникът“, може да сезира органа по назначаването с жалба, подадена по административен ред, срещу акт, който засяга интересите му.
- 46 Тези разпоредби, които общо се отнасят до всяко лице, за което се прилага Правилникът, не позволяват сами по себе си да се направи разграничение в зависимост от това дали жалбата е подадена от длъжностно лице или от всяко друго лице, за което се прилага Правилникът (решение от 10 септември 2015 г., *Missir Mamachi di Lusignano/Комисия*, C-417/14 RX-II, EU:C:2015:588, т. 33). Така според посочените разпоредби компетентността *ratione personae* на юрисдикциите на Съюза по член 270 ДФЕС не се ограничава само до жалбите, подадени от длъжностни лица, а включва жалбите, подадени от всяко друго лице, за което се прилага Правилникът.
- 47 За да се определят лицата, различни от длъжностно лице, за които може да се приеме, че „се прилага Правилникът“ по смисъла на член 91, параграф 1 от Правилника, е важно да се припомни, както става ясно от точка 41 от настоящото решение, че целта на Правилника е да уреди правоотношенията между институциите на Съюза и техните длъжностни лица.
- 48 За постигането на тази цел Правилникът установява не само редица реципрочни права и задължения между тези институции и техните длъжностни лица, но и предоставя на някои членове на семейството на длъжностните лица права и предимства.
- 49 Така член 73 от Правилника предоставя при определени условия на преживелия съпруг, на децата, на другите низходящи и/или възходящи роднини на длъжностното лице правото на плащания в случай на смърт на длъжностното лице.
- 50 Освен това членове 40, 42б и 55а от Правилника позволяват на съпруга(та), роднина по възходяща линия, роднина по низходяща линия, брат или сестра на длъжностно лице, в случай на удостоверение от медицински орган сериозно заболяване или увреждане, да се ползват от помощта на това длъжностно лице, когато за целите на тази помощ то упражнява правото си да поиска съответно да ползва неплатен отпуск по лични причини, отпуск по семейни причини или да работи на непълно работно време. Тези разпоредби, които имат за цел да позволят на длъжностното лице да съвмести професионалния си

живот с някои изисквания от личния му живот, осигуряват по този начин предимство на някои членове на семейството му в затруднено положение, когато на длъжностното лице е предоставено време, за да се грижи за тях.

- 51 Предоставянето на тези права и предимства на посочените членове на семейството на длъжностното лице е признаване на тесните семейни връзки, които свързват тези лица с длъжностното лице, и на потенциалното влияние на тези семейни връзки върху условията, при които длъжностното лице трябва да работи.
- 52 Резултатът от съобразяването в Правилника на тези членове на семейството на длъжностното лице е, че те са лица, „за които се прилага Правилникът“, по смисъла на член 91, параграф 1 от последния, при това независимо дали в разглеждания случай жалбоподателят действително разполага с предоставено от Правилника право или предимство като посочените в точки 49 и 50 от настоящото решение. Всъщност определянето на компетентността *ratione personae* на юрисдикциите на Съюза по член 270 ДФЕС и член 91, параграф 1 от Правилника не зависи от въпроса дали действително е предоставено право или предимство на лицето, за което се прилага Правилникът, сезиращо тези юрисдикции. В противен случай, за да се прецени компетентни ли са посочените юрисдикции да разгледат иск/жалба, с който/която са сезирани, щеше да е необходимо предварително да разгледат основателността на иска/жалбата (вж. в този смисъл решение от 10 септември 2015 г., *Missir Mamachi di Lusignano/Комисия, C-417/14 RX-II, EU:C:2015:588*, т. 35).
- 53 Преценката, че членовете на семейството на длъжностно лице, посочени в членове 40, 42б и 55а от Правилника, са лица, за които се прилага Правилникът, по смисъла на член 91, параграф 1 от Правилника, не се поставя под въпрос от обстоятелството, че последната разпоредба предвижда спорът да трябва да се отнася до законосъобразността на акт, който засяга интересите на лице, за което се прилага Правилникът, по смисъла на член 90, параграф 2 от него. Всъщност член 90 от Правилника установява задължителна процедура, предшестваща обжалването по съдебен ред, така че на основание член 270 ДФЕС може да бъде подаден(а) иск/жалба едва след като подадената жалба по административен ред е била отхвърлена след изрично или мълчаливо решение на органа по назначаването, с което се отхвърля искането му. Следователно иск за обезщетение или жалба за отмяна, подаден(а) на основание член 270 ДФЕС, е допустим(а) само при наличие на изрично или мълчаливо решение за отхвърляне на подадената по административен ред жалба, което е актът, засягащ интересите на лицето, за което се прилага Правилникът, по смисъла на член 91, параграф 1 от Правилника. Няма пречка обаче член на семейството на длъжностно лице, посочен в членове 40, 42б и 55а от Правилника, да бъде адресат на решение, с което се отхвърля подадената по административен ред жалба във връзка с първоначално решение, засягащо интересите му, в съответствие с членове 90 и 91 от Правилника.
- 54 От друга страна, противно на поддържаното от Комисията, преценката, че компетентността *ratione personae* на юрисдикциите на Съюза, сезирани на основание член 270 ДФЕС, може да се основава на членове 40, 42б и 55а от Правилника, които предоставят предимства на някои членове на семейството на длъжностното лице, не се основава на дискреционна преценка за връзката, съществуваща между жалбоподателя и оспорвания от него акт. Всъщност погрешно е да се приеме, че при наличието на каквато и да е разпоредба от Правилника жалбоподателят винаги би могъл да се счита за лице, за което се прилага Правилникът, независимо от всякаква връзка между оспорвания от него акт и предвидените в Правилника задължения. Иск/жалба, подаден(а) на основание член 270

ДФЕС, е допустим(а) само при условие че: от една страна, Правилникът се прилага за жалбоподателя и той оспорва решение, с което се отхвърля подадената от него жалба по административен ред по смисъла на членове 90 и 91 от Правилника, и от друга страна, в основата на спора е служебно правоотношение между длъжностно лице или служител и институция или орган на Съюза.

- 55 Така членовете на семейството на длъжностното лице, посочени в членове 40, 42б и 55а от Правилника, са лица, за които се прилага Правилникът, по смисъла на член 91, параграф 1 от него, макар и да не са длъжностни лица, поради семейните им връзки с това длъжностно лице, които следователно могат да предявят иск за обезщетение, когато спорът произтича от служебното правоотношение, посочено в предходната точка от настоящото решение (вж. в този смисъл решение от 10 септември 2015 г., *Missir Mamachi di Lusignano/Комисия*, С-417/14 RX-II, EU:C:2015:588, т. 42).
- 56 Следователно Общият съд не е допуснал грешка при прилагане на правото, когато в точки 48—64 от обжалваното съдебно решение по същество е приел, че с оглед на съдържанието на членове 40, 42б и 55а от Правилника, което предполага признаването от последния на връзките между длъжностно лице и неговите братя и сестри, последните са лица, за които се прилага Правилникът, по смисъла на член 91, параграф 1 от него.
- 57 Поради всички изложени по-горе съображения първата част на първото основание за обжалване трябва да се отхвърли по същество.

По втората част на първото основание

– Доводи на страните

- 58 По същество Комисията смята, че ако според Съда братята и сестрите на починало длъжностно лице са лица, за които се прилага Правилникът, по смисъла на член 91, параграф 1 от него, той все пак трябвало да вземе предвид факта, че от точки 31—35 от решение от 10 септември 2015 г., *Missir Mamachi di Lusignano/Комисия* (С-417/14 RX-II, EU:C:2015:588), следва, че в случай на смърт на длъжностно лице само изрично посочените в член 73 от Правилника лица били лицата, за които той се прилага, за да могат да предявят иск за обезщетение за вредите, настъпили в резултат на смъртта.
- 59 Следователно в точки 134 и 135 от обжалваното съдебно решение Общият съд допуснал грешка при прилагане на правото, като признал на братя и сестрата на починалото длъжностно лице процесуална легитимация по силата на член 270 ДФЕС, за да поискат поправянето на неимуществените им вреди на основание на разпоредба от Правилника, различна от член 73 от него, и като приел, че позоваването в точки 33 и 34 от решение от 10 септември 2015 г., *Missir Mamachi di Lusignano/Комисия* (С-417/14 RX-II, EU:C:2015:588), е неуместно и трябва да бъде отхвърлено.
- 60 Г-н Stefano Missir Mamachi di Lusignano и г-жа Maria Letizia Missir Mamachi di Lusignano смятат, че втората част на първото основание трябва да се отхвърли по същество.

– Съображения на Съда

- 61 Следва да се припомни, че в точки 33—35 от решение от 10 септември 2015 г., *Missir Mamachi di Lusignano/Комисия* (C-417/14 RX-II, EU:C:2015:588), Съдът е признал, че Съдът на публичната служба е компетентен *ratione personae* да разгледа искането за обезщетение, предявено от бащата на починалото длъжностно лице от негово собствено име и от името на децата на последния. В това отношение Съдът отбелязва, че тези лица са посочени в член 73, параграф 2, буква а) от Правилника, доколкото в тази разпоредба изрично са посочени децата на длъжностното лице, както и неговите роднини по възходяща линия като лица, които в случай на смърт могат да получат предвидените в посочената разпоредба плащания. Както обаче следва от точка 52 от настоящото решение, Съдът е уточнил също, че въпросът дали посочените лица действително разполагат с право на гарантираните от Правилника обезщетения, не може да се вземе предвид, за да се определи компетентността *ratione personae* на Общия съд, тъй като, ако това не беше така, за произнасянето по тази компетентност би било необходимо предварително да се разгледа основателността на подадения/подадената до него иск/жалба.
- 62 Противно на твърденията на Комисията обаче, от точки 33 и 34 от решение от 10 септември 2015 г., *Missir Mamachi di Lusignano/Комисия* (C-417/14 RX-II, EU:C:2015:588), не следва, че единствените лица, които не са длъжностни лица, и могат да предявят иск за обезщетение на основание член 270 ДФЕС в резултат на смъртта на длъжностно лице, са лицата по член 73, параграф 2, буква а) от Правилника. Всъщност посочването в последната разпоредба на съпруга(та), на низходящите и възходящите роднини на длъжностното лице като лица, които в случай на смърт на последното могат да получат плащане, е само една от хипотезите, наред с други такива, в която за лица, различни от длъжностните лица, се прилага разпоредба от Правилника по смисъла на член 91, параграф 1 от последния и следователно могат да предявят иск за обезщетение на основание член 270 ДФЕС. Следователно посочването във въпросния член 73, параграф 2, буква а) от Правилника — разпоредба, която предвижда, че някои парични обезщетения се изплащат като еднократна сума на конкретни лица в случай на смърт на длъжностно лице — не ограничава кръга на лицата, за които се прилага Правилникът, и които могат да предявят иск за плащане на обезщетение, различно от посочените плащания, на основание член 270 ДФЕС заради вреда, настъпила в резултат на смъртта на длъжностно лице.
- 63 Следователно, без да допуска грешка при прилагане на правото, когато преценява основателността на исканията за обезщетение на брата и сестрата на починалото длъжностно лице, отправени до Комисията, в точки 134 и 135 от обжалваното съдебно решение Общият съд приема, че точки 33 и 34 от решение от 10 септември 2015 г., *Missir Mamachi di Lusignano/Комисия* (C-417/14 RX-II, EU:C:2015:588), се отнасят до определянето на компетентната юрисдикция *ratione personae* и че следователно позоваването на тези точки е неуместно и трябва да се отхвърли.
- 64 Ето защо втората част на първото основание за обжалване трябва да се отхвърли по същество, а оттам и основанието в неговата цялост.

По второто основание

Доводи на страните

- 65 С второто основание за обжалване, изтъкнато при условията на евентуалност, Комисията смята, че Общият съд не е изпълнил задължението си за мотивиране.
- 66 От една страна, в точки 154—168, 171, 172 и 181 от обжалваното съдебно решение Общият съд не мотивирал наличието на причинно-следствена връзка между действията на Комисията и неимуществената вреда, причинена на брата и сестрата на починалото длъжностно лице. Изложените в точки 155 и 161 от обжалваното съдебно решение мотиви, че Комисията не оспорила наличието на тази причинно-следствена връзка и че тя се извеждала от решение от 7 декември 2017 г., *Missir Mamachi di Lusignano и др./Комисия (Т-401/11 Р RENV-RX, ЕУ:Т:2017:874)*, не били релевантни, тъй като били погрешни.
- 67 От друга страна, съображенията на Общия съд били противоречиви, тъй като в точки 161 и 162 от обжалваното съдебно решение той е приел, че е обвързан от решение от 7 декември 2017 г., *Missir Mamachi di Lusignano и др./Комисия (Т-401/11 Р RENV-RX, ЕУ:Т:2017:874)*, с което се установява отговорността на Комисията за смъртта на въпросното длъжностно лице, докато в точка 166 от обжалваното съдебно решение той изключил възможността установяването на тази отговорност да е релевантно в настоящия случай. Следователно в точки 172 и 181 от обжалваното съдебно решение Общият съд не можел да заключи, че Комисията носи отговорност за неимуществените вреди, претърпени от брата и сестрата на починалото длъжностно лице.
- 68 Г-н *Stefano Missir Mamachi di Lusignano* и г-жа *Maria Letizia Missir Mamachi di Lusignano* смятат, че второто основание за обжалване трябва да се отхвърли по същество.

Съображения на Съда

- 69 От постоянната съдебна практика следва, че задължението за мотивиране, което Общият съд има по силата на член 296, втора алинея ДФЕС и член 36 от Статута на Съда на Европейския съюз, представлява съществено процесуално изискване, което трябва да се разграничава от въпроса за основателността на мотивите (вж. в този смисъл решение от 30 ноември 2016 г., *Комисия/Франция и Orange, С-486/15 Р, ЕУ:С:2016:912*, т. 79).
- 70 Така, пак според постоянната съдебна практика това задължение изисква той да изложи по ясен и недвусмислен начин съображенията си, така че да се даде възможност на заинтересованите лица да се запознаят с основанията за взетото решение, а на Съда — да упражни своя контрол (вж. в този смисъл решения от 26 юли 2017 г., *Staatliche Porzellan-Manufaktur Meissen/EUIPO, С-471/16 Р*, непубликувано, *ЕУ:С:2017:602*, т. 28 и от 25 ноември 2020 г., *Комисия/GEA Group, С-823/18 Р, ЕУ:С:2020:955*, т. 89 и цитираната съдебна практика).
- 71 В случая в точки 153—155 от обжалваното съдебно решение Общият съд смята, че в точки 182—190 от решение от 12 май 2011 г., *Missir Mamachi di Lusignano/Комисия (F-50/09, ЕУ:F:2011:55)*, Съдът на публичната служба е приел, че е налице причинно-следствена връзка между виновното неизпълнение от страна на Комисията на задължението ѝ да осигури защитата на въпросното длъжностно лице и неговото

убийство, като тази преценка е окончателна, тъй като Комисията не е обжалвала това решение на Съда на публичната служба. Общият съд припомня също, че в решение от 7 декември 2017 г., *Missir Mamachi di Lusignano и др./Комисия* (T-401/11 P RENV-RX, EU:T:2017:874), е посочил, че Комисията не оспорва въпросната преценка на Съда на публичната служба.

- 72 Освен това в точки 156—161 от обжалваното съдебно решение Общият съд излага по-специално, че обсъждането на взаимовръзката между теориите за еквивалентността на условията и за подходящата причинно-следствена връзка, състояло се в рамките на производството, приключило с решение от 12 май 2011 г., *Missir Mamachi di Lusignano/Комисия* (F-50/09, EU:F:2011:55), както и в рамките на производството, приключило с решение от 7 декември 2017 г., *Missir Mamachi di Lusignano и др./Комисия* (T-401/11 P RENV-RX, EU:T:2017:874), е било проведено изключително с цел да се определи дали Комисията може да носи отговорност за смъртта на въпросното длъжностно лице.
- 73 В точки 162—166 от обжалваното съдебно решение по същество Общият съд приема, че окончателната констатация на съда на Съюза за наличието на причинно-следствена връзка между виновните действия на Комисията и убийството на въпросното длъжностно лице е напълно приложима в случая. Според Общия съд обстоятелството, че ищците в първоинстанционното производство не са децата или родителите на починалото длъжностно лице, а неговите брат и сестра, е без значение, тъй като член 73 от Правилника не е пречка братята и сестрите на длъжностно лице да получат обезщетение, и че от общите за държавите членки основни принципи произтича право за братята и сестрите да търсят евентуално обезщетение за неимуществени вреди за загубата на брат им. Според Общия съд обстоятелството, че неимуществената вреда на братята и сестрите на длъжностно лице представлява косвена или непряка вреда в сравнение с претърпяната от самото длъжностно лице вреда, не изключва възможността тази неимуществена вреда да бъде призната за поправима според общите за държавите членки основни принципи.
- 74 Накрая, в точки 167—169 от обжалваното съдебно решение Общият съд отбелязва, че ищците в първоинстанционното производство са изтъкнали особени съображения, за да установят реалността и интензивността на претърпените от тях неимуществени вреди поради смъртта на техния брат, като са посочили уникалните и особено драматичните обстоятелства при тази смърт, големите опасения на семейството за бъдещето на децата на длъжностното лице и несправедливите болки и страдания, произтичащи от загубата на техния брат. Общият съд признава, че тези съображения действително са могли да причинят на брата и сестрата на починалото длъжностно лице страдание с необичайна интензивност, но че освен него те не са доказали наличието на емоционални връзки между това длъжностно лице и неговите брат и сестра, които превишават обичайните връзки на възрастни братя и сестри.
- 75 С оглед на тези обстоятелства следва да се констатира, че Общият съд надлежно е мотивирал причините, поради които е приел, че е налице причинно-следствена връзка между нарушението от страна на Комисията на задължението ѝ за защита на починалото длъжностно лице и неимуществената вреда, претърпяна от неговите брат и сестра в резултат на убийството му. Всъщност точки 153—169 от обжалваното съдебно решение излагат по достатъчно ясен и недвусмислен начин съображенията на Общия съд и позволяват по-специално на Комисията да се запознае с основанията за взетото решение, а на Съда — да упражни своя контрол.

- 76 Тази последна преценка не се поставя под въпрос от доводите на Комисията, че: първо, в рамките на производството, приключило с постановяване на обжалваното съдебно решение, тя е оспорила наличието на причинно-следствена връзка между действията си и неимуществената вреда на брата и сестрата на починалото длъжностно лице, второ, не е могла да обжалва решение от 12 май 2011 г., Missir Mamachi di Lusignano/Комисия (F-50/09, EU:F:2011:55), тъй като не е била загубила делото, и следователно поради липсата на такова обжалване, не може да се направи извод, че не е оспорила съдържащите се в това съдебно решение преценки, и трето, възприетите в решение от 7 декември 2017 г., Missir Mamachi di Lusignano и др./Комисия (T-401/11 P RENV-RX, EU:T:2017:874), съображения не позволяват да се освободи Общият съд от задължението да установи мотивите, поради които е налице причинно-следствена връзка между действията на Комисията и неимуществената вреда, изтъкната от брата и сестрата на починалото длъжностно лице.
- 77 Всъщност с тези доводи Комисията оспорва основателността на преценките на Общия съд относно наличието на тази причинно-следствена връзка, а не факта, че Общият съд не е изложил ясно и недвусмислено съображенията, които е проследил в обжалваното съдебно решение. Както обаче бе посочено в точка 69 от настоящото решение задължението за мотивиране представлява съществено процесуално изискване, което трябва да се разграничава от въпроса за основателността на мотивите.
- 78 От друга страна, преценката, че обжалваното съдебно решение е надлежно мотивирано, не може да бъде поставена под въпрос от довода на Комисията за противоречие между мотивите, съдържащи се в точки 161 и 162 от обжалваното съдебно решение, и мотивите, съдържащи се в точка 166 от това решение. Всъщност Общият съд е могъл, без да си противоречи, да констатира, от една страна, че решение от 7 декември 2017 г., Missir Mamachi di Lusignano и др./Комисия (T-401/11 P RENV-RX, EU:T:2017:874) е релевантно, за да се установи причинно-следствена връзка между виновните действия на Комисията и убийството на въпросното длъжностно лице, а от друга страна, че съображението, според което неимуществените вреди на братята и сестрите на длъжностно лице, претърпени в резултат на смъртта на това длъжностно лице, е поправима вреда съгласно общите за държавите членки основни принципи, не е поставено под въпрос от решение от 7 декември 2017 г., Missir Mamachi di Lusignano и др./Комисия (T-401/11 P RENV-RX, EU:T:2017:874), тъй като по делото, довело до постановяване на това решение, Общият съд не е бил сезиран с въпроса за поправянето на неимуществената вреда на брата и сестрата на починалото длъжностно лице.
- 79 От това следва, че второто основание за обжалване трябва да се отхвърли по същество, а следователно и жалбата — в нейната цялост.

По съдебните разноски

- 80 Съгласно член 184, параграф 2 от Процедурния правилник на Съда, когато жалбата е неоснователна, Съдът се произнася по съдебните разноски.
- 81 Член 138 от същия правилник, който съгласно член 184, параграф 1 от него е приложим към производството по обжалване, предвижда, че загубилата делото страна се осъжда да заплати съдебните разноски, ако е направено такова искане.

- 82 Тъй като г-н Stefano Missir Mamachi di Lusignano и г-жа Maria Letizia Missir Mamachi di Lusignano са поискали Комисията да бъде осъдена и последната е загубила делото, тя следва да бъде осъдена да понесе, наред с направените от нея съдебни разноски, и тези на г-н Stefano Missir Mamachi di Lusignano и г-жа Maria Letizia Missir Mamachi di Lusignano.

По изложените съображения Съдът (втори състав) реши:

- 1) Отхвърля жалбата.
- 2) Осъжда Европейската комисия да понесе, освен направените от нея съдебни разноски, и тези на г-н Stefano Missir Mamachi di Lusignano и г-жа Maria Letizia Missir Mamachi di Lusignano.

Подписи